

Vergaderjaar 2025–2026

36 871

Wijziging van de Vreemdelingenwet 2000 en enkele andere wetten in verband met de uitvoering en implementatie van het EU-Asiel- en migratiepact 2026 (Uitvoerings- en implementatiewet Asiel- en migratiepact 2026)

35 612

EU-voorstellen: EU-migratiepact 2020 COM (2020) 609, 610, 611, 612, 613 en 614

B¹

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ASIEL EN MIGRATIE EN DE MINISTER VOOR ASIEL EN MIGRATIE

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 22 januari 2026

Met deze brief informeren wij uw Kamer over de stand van zaken van de implementatie van het Europese Asiel- en migratiepact (hierna: Migratiepact). Hiermee geven wij uitvoering aan de motie van leden Podt (D66) en Rajkowski (VVD) over het periodiek informeren van de Kamer over de voortgang van de implementatie van het Migratiepact.

Sinds januari 2025 richt onze aandacht zich op de operationele implementatie en parallel daaraan het vormgeven van resterend beleid en de wetgeving. Op 25 juni 2025 informeerde Minister van Hijum uw Kamer al over de stand van zaken van de implementatie van het Migratiepact. Met deze brief willen wij uw Kamer informeren over de voortgang sindsdien. De implementatie van het Migratiepact ligt op schema. Hieronder vindt u op verschillende aspecten van de implementatie een nadere toelichting.

Toezichtmechanisme

Tijdens de uitvoering van de screening en asielgrensprocedure moet conform de Screeningsverordening vanaf 12 juni 2026 een onafhankelijk toezichtmechanisme ingericht zijn. Het toezichtmechanisme heeft tot doel toe te zien op naleving van het Unierecht en internationaal recht met inbegrip van het Handvest. Ook moeten onderbouwde beschuldigingen over mogelijke schendingen van grondrechten zorgvuldig en zonder onnodige vertraging worden behandeld.

Voortkomend uit de gesprekken met partijen die hier, zoals ook beschreven in de Kamerbrief van 25 juni jl., logischerwijs een rol zouden kunnen vervullen, is overeengekomen welke partijen wel en welke partijen

¹ De letter B heeft alleen brekking op 36 871.

geen onderdeel gaan uitmaken van het toezichtmechanisme. De Inspectie Justitie & Veiligheid (hierna: IJ&V) en het College voor de Rechten van de Mens (hierna: het College) zullen elk vanuit hun eigen deskundigheid en in lijn met bestaande taken onderdeel gaan uitmaken van het toezichtmechanisme. Momenteel worden er precieze afspraken gemaakt met de IJ&V en het College over de verdeling van taken en lopen er gesprekken over de financiële afstemming.

De Nationale ombudsman en de Kinderombudsman hebben besloten geen onderdeel van het toezichtmechanisme te worden. Zij achten zich vanuit hun onafhankelijke positie buiten het mechanisme beter in staat om klachten af te handelen en onderzoeken uit eigen beweging te voeren.

Implementatie bij de IND

Het Pact maakt dat het asielstelsel aangepast moet worden aan de nieuwe vereisten uit de verordeningen. De IND heeft daarbij bij meerdere gelegenheden de noodzaak van een hervorming van het stelsel onderschreven, mede vanwege de kansen voor versnelling en een efficiëntere inrichting van de procedure. De omvang van het Pact, in combinatie met de harde deadline, vraagt wel vrijwel de volledige verandercapaciteit van de organisatie. De ontwikkeling van een nieuw asielproces, een eerdere invoering van andere wetswijzigingen en de bouw van een nieuw IV-systeem maken de beschikbare implementatietermijn een uitdaging voor de IND.

De IND heeft in haar brief van 24 september 2025 aangegeven op 12 juni 2026 te kunnen starten met de uitvoering van het Pact. De IND verwacht dat het Pact per 12 juni 2026 operationeel is. Dit betreft zowel de nieuwe asielprocedure, als de nieuwe taken screening of zoals de IND het noemt Ontvangst en Voorbereiden Asiel (OVA) en juridische counseling. De verdere implementatie zal doorlopen tot in 2027. De IND geeft daarbij aan dat ze voldoende tijd moet krijgen om eventuele wijzigingen die nog volgen uit de behandeling van de wet door te voeren. Voor een aanvullende toelichting met betrekking tot de uitvoerbaarheid en gevolgen van de wijzigingen die volgen uit het Migratiepact voor de IND wordt verwezen naar de bijlage die wordt meegestuurd met deze Kamerbrief. Een uitgebreider rapport volgt in het eerste kwartaal van 2026, waarin ook de effecten voor de keten worden meegenomen.

Opvangrichtlijn

Ook het COA heeft inmiddels in beeld wat de impact is van de gewijzigde richtlijn en verordeningen van het Migratiepact, zoals het verstrekken van informatie, de kwetsbaarheidscheck en het bieden van onderdak aan Dublinclaimanten na overdrachtsbesluit. Het uitgangspunt is en blijft dat kwetsbare personen zoveel mogelijk geplaatst worden op locaties die passend zijn bij voor hen noodzakelijke bijzondere opvangbehoeften.

Het demissionaire kabinet is zich de afgelopen periode blijven inzetten op het verkleinen van het aandeel noodopvanglocaties en het vergroten van het aandeel reguliere opvanglocaties, die goedkoper zijn en voldoen aan de herschikte Opvangrichtlijn. Samen met het COA en gemeenten werkt het demissionaire kabinet aan duurzame realisatie van de momenteel gerealiseerde opvangplekken.

Dublinonderdaklocaties

Het Migratiepact stelt eisen en beperkingen aan de voorzieningen die worden geboden aan Dublinclaimanten wiens asielaanvraag in een ander

land moet worden behandeld, in het bijzonder na het overdrachtsbesluit. Het COA werkt momenteel aan een ingroeimodel voor het realiseren van deze zogenaamde Dublinonderdaklocaties en brengt in beeld wat de uitvoeringsconsequenties zijn.

Enerzijds moeten de gevolgen van het onderbrengen van de doelgroep op bestaande locaties, binnen een versoberd en vrijheidsbeperkend regime, in kaart worden gebracht. Anderzijds dienen de uitvoeringsconsequenties voor de opvang en begeleiding van deze doelgroep concreet te worden uitgewerkt. Het gaat onder meer om zaken als de vermenging van doelgroepen en uiteenlopende regimes op eenzelfde locatie, geleidelijke opbouw en optimale inzet van capaciteit en bestuurlijk draagvlak bij gemeenten. Het in kaart brengen van al deze aspecten vraagt tijd maar draagt uiteindelijk bij aan een realistische en uitvoerbare implementatiestrategie voor het einde van het jaar.

Wetgevingsproces

De Uitvoerings- en implementatiewet Asiel- en migratiepact 2026 is in consultatie geweest van 20 december 2024 tot en met 17 februari 2025. De Afdeling advisering van de Raad van State heeft op 22 oktober 2025 een advies met een dictum B uitgebracht bij het wetsvoorstel. Het wetsvoorstel is op 17 december 2025 bij de Tweede Kamer ingediend. Er resteert nog een periode van vijf maanden voor de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel voordat het Asiel- migratiepact in juni 2026 in werking treedt. Momenteel wordt de aanpassing van lagere regelgeving voorbereid die noodzakelijk is voor de uitvoering en implementatie van het Asiel- en migratiepact.

Bij behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer kunnen amendementen gevolgen hebben voor de uitvoering.

De Minister van Asiel en Migratie,
D.M. van Weel

De Minister voor Asiel en Migratie,
M.C.G. Keijzer